

НАРЕДБА

за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността "Право" и професионална квалификация "юрист"

Чл. 1. (1) Висше образование по специалността "Право" се придобива в образователната и квалификационна степен "магистър" във факултет във висше училище, което отговаря на изискванията на Закона за висшето образование и на тази наредба.

(2) Обучението по специалността „Право“ за професионалната квалификация „юрист“ се осъществява в образователната и квалификационната степен „магистър“, за придобиването на която се изискват не по-малко от 300 кредита съгласно учебния план със срок на обучение не по-малък от 5 години.

(3) Обучение по специалността „Право“ за профилиране и задълбочаване на подготовката в отделни области на правото се осъществява и в специализирани магистърски програми в образователната и квалификационната степен „магистър“, за придобиването на която се изискват не по-малко от 60 кредита. В специализирани магистърски програми по специалността „Право“ могат да се обучават лица, придобили висше образование в съответствие с ал. 2.

(4) Висше образование по специалността "Право" не може да се придобива във филиал на висше училище.

(5) Висше образование по специалността "Право", придобито в чуждестранно висше училище, се признава в Република България, ако отговаря на утвърдените от Министерския съвет държавни изисквания по чл. 9, ал. 3, т. 9 от Закона за висшето образование.

Чл. 2. Студентите, които се обучават по специалността „Право“ по чл.1, ал. 2 се приемат чрез писмени конкурсни изпити, при условия и ред, определени от висшето училище, което осъществява обучение по специалността „Право“. Конкурсните изпити проверяват нивото на езикова грамотност, общата хуманитарна култура на кандидатите и способността им за аналитично мислене.

Чл. 3. (1) Обучението по специалността „Право“ се осъществява в редовна форма на обучение.

(2) Обучението за придобиване на висше образование по специалността "Право" в образователната и квалификационна степен "магистър" по чл. 1, ал. 2 е с продължителност не по-малко от 10 семестъра и с минимален хорариум 3500 учебни часа.

(3) Обучението по специалността „Право“ в образователната и квалификационната степен „магистър“ по чл. 1, ал. 3 е с продължителност не по-малко от една година и с минимален хорариум не по-малък от 750 часа.

Чл. 4. (1) Обучението по специалността "Право" в образователната и квалификационна степен "магистър" се извършва чрез изучаване на задължителни, избираеми и факултативни дисциплини.

(2) Задължителните учебни дисциплини при обучение по специалността „Право“ по чл. 1, ал. 2 са:

1. История на българската държава и право – 90 часа;
2. Обща теория на правото - 105 часа;
3. Конституционно право - 135 часа;
4. Гражданско право (обща част) – 120 часа;
5. Административно право и административен процес – 150 часа;
6. Вещно право-90 часа;
7. Международно публично право – 105 часа;
8. Финансово право - 105 часа;
9. Облигационно право - 165 часа;
10. Наказателно право - 180 часа;
11. Семейно и наследствено право – 105 часа;
12. Международно частно право - 105 часа;
13. Трудово право - 135 часа;
14. Търговско право - 165 часа;
15. Осигурително право - 75 часа;
16. Гражданско процесуално право – 180 часа;
17. Наказателно процесуално право - 165 часа;
18. Данъчно право - 105 часа
19. Право на Европейския съюз - 120 часа;
20. Основни права и свободи – 75 часа;
21. Организация на съдебната система и правозащитните институции – 75 часа.

(3) По предложение на факултетния съвет и в съответствие с правилника на висшето училище в учебния план на специалността "Право" по чл. 1, ал. 2 могат да се въвеждат и други задължителни учебни дисциплини.

(4) В рамките на учебния план, който приемат, факултетите на висшите училища, осъществяващи обучение по чл. 1, ал. 2, осигуряват обучение по римско частно право, право на интелектуалната собственост, криминалистика, криминология, банково право, нотариално право, наказателно-изпълнително право, правен режим на държавната служба, правен режим на обществените поръчки, правен режим на защита на потребителите, правен режим на защита на околната среда, правен режим на здравеопазването, правен режим на защита на конкуренцията, правен режим на Вътрешния пазар на Европейския съюз.

(5) Учебният план и включените в него задължителни, избираеми и факултативни дисциплини за обучението по специалност „Право“ по чл. 1, ал. 3 се определя от висшите училища.

(6) Съотношението между лекции, упражнения и учебна практика се определя от висшето училище съгласно неговия правилник, като часовете за лекции не могат да бъдат по-малко от половината хорариум.

Чл. 5. (1) Лекционните курсове по задължителните учебни дисциплини по чл. 4, ал. 2 се провеждат от хабилитирани в съответната научна област и професионално направление преподаватели, които провеждат и семестриалните изпити.

(2) По изключение факултетният съвет може да реши лекциите и семестриалните изпити по не повече от тридесет на сто от задължителните учебни дисциплини по чл. 4, ал. 2 да се провеждат от преподаватели с образователна и научна степен "доктор" в съответната научна област и професионално направление.

(3) Преподавателите по задължителните учебни дисциплини по чл. 4, ал. 2 трябва да бъдат на трудов договор с висшето училище, в което преподават.

(4) По решение на факултетния съвет отделни лекции могат да бъдат възлагани на гост-преподаватели.

Чл. 6. (1) Избираемите и факултативните учебни дисциплини и техният хорариум се определят от висшето училище в съответствие с неговия правилник, при спазване на условията на чл. 4.

(2) Лекционните курсове и семестриалните изпити по тях се провеждат от хабилитирани преподаватели или преподаватели с образователна и научна степен "доктор" в съответната научна област и професионално направление.

(3) С решение на факултетния съвет лекционните курсове и семестриалните изпити по факултативните учебни дисциплини могат да се провеждат и от преподаватели, които не отговарят на изискванията по ал. 2.

Чл. 7. (1) От втори до пети курс студентите провеждат учебна практика не по-малко от четири седмици годишно по задължителните дисциплини, изучавани през съответната година. Учебната практика се провежда през семестъра, успоредно на учебните занятия.

(2) Учебната практика се осъществява по програма и ред, определени от факултетите, осъществяващи обучение по специалността „Право“. Програмата и редът на учебната практика се определя със споразумение между съответния факултет и приемащите институции и организации, в които се осъществява учебната практика.

Чл. 8. (1) Към юридическите факултети на висшите училища могат да се създават правни клиници и кръжоци и да се организират съдебни състезания.

(2) Правната клиника е форма на практическо обучение на студентите по специалността "Право" чрез семинари, симулации и работа с реални казуси по програма, определена от съответния юридически факултет. Работата с реални казуси се осъществява само след съответната теоретична подготовка и под ръководството на практикуващи юристи.

(3) Кръжокът е форма на допълнителна теоретична подготовка в определена област на правото чрез проучвания, дискусии и конференции по специфични теми.

(4) Съдебното състезание е форма на симулативен процес в материя на вътрешното право, международното право или правото на Европейския съюз между студенти, обучаващи се по специалността “Право”.

(5) Студентите, които участват в правни клиници, кръжоци и съдебни състезания, се освобождават по тяхно желание от задължителната учебна практика по чл. 7.

(6) За участието им в съответната форма на допълнителна образователна подготовка се издава атестация от юридическия факултет, към който тя е организирана.

Чл. 9. (1) Обучението по специалността „Право“ задължително включва и обучение по чужд език, като чуждият език и съответният хорариум се определят в съответствие с правилника на висшето училище.

(2) На студентите, завършили училища с обучение по чужд език и доказали високо ниво на владеенето му с диплома или сертификат, се осигурява специализирано обучение по чужд език с юридическа насоченост, ако е налице минимално необходимият брой обучаеми лица в съответствие с правилника на висшето училище.

Чл. 10. При приемане и изменение на учебните планове и учебните програми по специалността „Право“ се отчита мнението на студентите чрез анкети и проучвания.

Чл. 11. (1) Редът и условията на проверка и оценка на знанията и уменията на студентите по специалността „Право“ се определят от факултета на висшето училище, в което се осъществява обучението, в съответствие с приложимата нормативна уредба и правилника на съответното висше училище.

(2) При определяне на реда и условията на проверка и оценка на знанията и уменията на студентите се гарантира възможността студентите да се запознаят с мотивите за определената оценка.

(3) Оценката на студентите по задължителните учебни дисциплини по чл. 4, ал.2 следва да отчита резултатите от текущата им подготовка и участието им в семинарни занятия.

Чл. 12. (1) Обучението на студентите по специалността „Право“ по чл. 1, ал. 2 завършва с полагане на държавни изпити по публичноправни науки, по гражданскоправни науки и по наказателноправни науки.

(2) Държавните изпити се провеждат в две изпитни сесии в периода септември–декември и февруари - май. Датите за провеждане на държавните изпити се определят от ректора на висшето училище по предложение на факултета, в който се осъществява обучение по специалността “Право”. Датата за всеки изпит се оповестява публично не по-късно от 30 дни преди провеждане на изпита.

(3) Държавният изпит е писмен и устен.

(4) Държавният изпит се полага в съответното висше училище пред държавна изпитна комисия, която включва:

1. двама хабилитирани преподаватели, съответно по публичноправни, по гражданскоправни и по наказателноправни науки;

2. един представител на практиката - съдия от Върховния касационен съд или от Върховния административен съд, прокурор от Върховната касационна прокуратура, прокурор от Върховната административна прокуратура или адвокат с юридически стаж не по-малко от 15 години.

(5) Предложенията за включване на хабилитирани преподаватели в списъците на лицата, които могат да участват в държавните изпитни комисии, се правят от факултетните съвети и се изпращат на министъра на правосъдието всяка година в срок до 30 юни.

(6) Предложения за включване на представители на практиката в списъците на лицата, които могат да участват в държавните изпит, се правят съответно от Върховния касационен съд, Върховния административен съд, Върховната касационна прокуратура, Върховната административна прокуратура и Висшия адвокатски съвет и се изпращат на министъра на правосъдието всяка година в срок до 30 юни.

(7) Списъците по ал. 5 и 6 се утвърждават от министъра на правосъдието и министъра на образованието и науката и се актуализират ежегодно в срок до 31 юли.

Чл.13 (1) Държавната изпитна комисия се назначава със заповед от ректора на висшето училище, в което се провежда изпитът, след публичен жребий измежду лицата, включени в списъците по чл. 12, ал. 7.

(2) Преди провеждането на жребия се проверява готовността и съгласието на лицата, включени в списъците по чл.12, ал. 7, да участват в държавен изпит в съответното висше училище чрез представяне на декларация.

(3) Всяка държавна изпитна комисия включва един хабилиотиран преподавател от съответното висше училище, един външен за съответното висше училище хабилиотиран преподавател и един представител на практиката. Председател на комисията е хабилиотираният преподавател от съответното висше училище.

(4) В състава на комисииите по ал. 3 се включват хабилиотирани преподаватели, които са водили лекционен курс по учебна дисциплина, която влиза в обхвата на съответния държавен изпит, поне през една от последните три години, преди провеждането на изпита.

(5) Провеждането на публичен жребий се оповестява предварително от факултета на висшето училище, в което се осъществява обучение по специалност “Право”, чрез съобщение на информационно табло във факултета, чрез публикация на интернет страницата на висшето училище и чрез съобщение до средствата за масова информация. При провеждането на публичен жребий могат да присъстват представители на Министерство на правосъдието, на Министерство на образованието и науката, на студентите, на средствата за масова информация и всяко друго заинтересовано лице.

(6) По предложение на факултетния съвет ректорът на висшето училище назначава повече от една държавна изпитна комисия при спазване на изискванията на ал.1 и на чл.12, ал. 4.

Чл. 14. Писменият държавен изпит е анонимен и се състои в решаване на казус. Той се провежда в сградата на съответното висше училище и продължава 4 астрономически часа.

Чл.15 (1) Казусът за писмения държавен изпит се изготвя от комисия, назначена със заповед на министъра на правосъдието след публичен жребий измежду лицата, включени в списъците по чл. 12, ал. 7. Комисията се назначава 10 дни преди провеждане на изпита.

(2) Провеждането на жребия по ал.1 се оповестява предварително от министъра на правосъдието чрез съобщение на информационното табло в Министерството на правосъдието, чрез публикация на интернет страницата на Министерството на правосъдието, чрез писмо до факултетите на висшите училища, осъществяващи обучение по специалността “Право”, и чрез съобщение до средствата за масово осведомяване. При провеждането на жребия могат да присъстват представители на висшите училища, осъществяващи обучение по специалността “Право”, на студентите, на средствата за масово осведомяване и други заинтересовани лица.

(3) Комисията се състои от един хабилиотиран преподавател от съответното висше училище, един външен за съответното висше училище хабилиотиран преподавател и един представител на практиката.

(4) Комисията разработва по три казуса за съответния държавен изпит. По всеки казус комисията разработва и примерен отговор, който се оповестява на интернет страницата на висшето училище, в което се провежда държавен изпит, по реда на чл.16, ал.4.

(5) Разработените казуси се предават на администрацията на Министерство на правосъдието в 3 запечатани плика, подписани от всеки от членовете на комисията, в срок 3 дни преди изпита. Пликовете се предават неразпечатани от представител на администрацията на Министерство на правосъдието на декана на юридическия факултет, в който се провежда държавният изпит, в деня на изпита.

(6) По време на решаването на казуса студентите могат да ползват като помощни материали нормативни актове по ред, определен от ректора на съответното висше училище.

Чл.16 (1) Писмените отговори на казуса се проверяват от държавната изпитна комисия, назначена в съответното висше училище по реда на чл.13, която обявява резултатите с протокол до 7 дни след приключването на изпита. Студентите се оценяват по шестобалната система, с точност до 25 стотни.

(2) До устен изпит се допускат студентите, издържали писмения изпит с оценка не по-ниска от среден 3,00. На устния изпит студентите се оценяват по шестобалната система, като поставената на устния изпит оценка е окончателна.

(3) Устният държавен изпит по публичноправни, съответно по гражданскоправни и по наказателноправни науки се провежда пред изпитната комисия, оценила писмената работа на съответния студент.

(4) Отговорът на казуса, поставен на писмения държавен изпит във всяко висше училище, се публикува на интернет страницата на висшето училище в деня след провеждането на изпита.

(5) Всеки студент има право на достъп до своята писмена работа.

(6) Редът и правила на провеждане на държавния изпит се определят от ректора на висшето училище, в което се осъществява обучение по специалността "Право".

(7) Гарантирането на анонимност на писмените работи и отварянето им за целите на проверката след провеждането на писмения изпит се извършват по ред, определен със заповед на министъра на правосъдието.

Чл. 17. (1) Всеки от устните държавни изпити по публичноправни, по гражданскоправни и по наказателноправни науки се полага по единен държавен конспект, утвърден от министъра на правосъдието.

(2) Устният държавен изпит се провежда на следващия ден след обявяването на резултатите от писмения изпит. При голям брой изпитвани студенти устният изпит може да продължи повече от един ден.

Чл. 18. (1) Студентите по специалността „Право“, преминали обучение по чл. 1, ал. 2, изпълнили задълженията си по учебния план и положили успешно държавните си изпити, получават диплома за завършено висше образование с професионална квалификация "юрист" в образователната и квалификационна степен "магистър".

(2) Дипломите се издават от висшето училище, което студентите са завършили.

(3) Дипломираните юристи придобиват юридическа правоспособност след полагане на стаж и изпит в съответствие със Закона за съдебната власт.

(4) Студентите по специалността „Право“, преминали обучение по чл. 1, ал. 3, изпълнили задълженията си по учебния план и защитили успешно дипломна работа или положили успешно държавен изпит, получават диплома за завършено висше образование по специалността „Право“ на образователната и квалификационна степен „магистър“ със специализация в съответната област на правото, която има за предмет магистърската програма.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) По смисъла на тази наредба:

1. "Задължителни учебни дисциплини" са тези, които осигуряват фундаменталната подготовка, необходима за придобиване на професионалната квалификация "юрист". Изучаването им и полагането на изпити по тях е задължително за студентите.

2. "Избираеми учебни дисциплини" са тези, които осигуряват специализираща подготовка. Студентите са задължени да изберат определен брой от тях съобразно условия и ред, определени от факултета на висшето училище, в който се осъществява обучение по специалността „Право“.

3. "Факултативни учебни дисциплини" са тези, които осигуряват допълнителна подготовка в зависимост от интересите на студентите. Те се определят от факултетите на висшите училища и се изучават по желание на студентите.

4. „Специализирана магистърска програма“ е магистърска програма в специалността „Право“ за профилиране и задълбочаване на подготовката в отделни области на правото след завършване на първа магистърска степен по право по реда на чл. 1, ал. 2 .

(2) В минималния хорариум по чл. 3, ал. 2 се включват часовете от задължителните, избираемите и факултативните учебни дисциплини.

§ 2. За хабилитиран преподавател от съответното висше училище по смисъла на чл. 12, ал. 4, т. 1 се смята преподавател, който работи на основен трудов договор по чл. 4а от Допълнителните разпоредби на Закона за висшето образование в съответния факултет, в който се осъществява обучение по специалността „Право“. За външен за съответното висше училище хабилитиран преподавател се счита хабилитиран преподавател, който към датата на назначаване на комисията и най-малко три години преди тази дата не е

упражнявал преподавателска или научна дейност по трудово правоотношение със съответното висшето училище.

§ 3. Специализирани магистърски програми по специалността „Право“ по чл. 1, ал. 3 могат да бъдат откривани във факултетите на висшите училища, които са получили акредитация за обучение в професионално направление „Право“.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 4. Първоначалните списъци по чл. 12, ал. 7 и единният конспект за държавен изпит по чл. 17, ал. 1 се утвърждават до три месеца от влизането в сила на тази наредба .

§ 5. Разпоредбите относно държавния изпит по публичноправни, по гражданскоправни и по наказателноправни науки се прилагат от началото на учебната 2017 - 2018 г.

§ 6. Измененията в задължителните дисциплини по чл. 4, ал. 2 се прилагат от началото на учебната 2017-2018 г.

§ 7. Студентите, приети в задочна форма на обучение преди влизане в сила на настоящата наредба, завършват обучението си в тази форма на обучение, съобразно предвидения за нея учебен план.

§ 8. Наредбата се издава на основание чл. 9, ал. 3, т. 5 от Закона за висшето образование.

§ 9. Изпълнението на наредбата се възлага на министъра на образованието и науката и на министъра на правосъдието.